

ОСОБИСТІСНО-ЗОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Потреби сучасного суспільства вимагають від викладачів вищих навчальних закладів розробки нових педагогічних технологій, що стосуються особистісно зорієнованого навчання. Це зумовлено тим, що саме таке навчання дає змогу розвинути здібності студентів, стимулювати їх до творчого пошуку.

Особистісний підхід стверджується як ключовий психолого-педагогічний принцип організації навчально-виховного процесу, від якого залежить ефективність переорієнтації системи освіти на розвиток особистості студентів. Продуктивна діяльність має практичну цінність, тому особистісно зорієнтоване навчання розвивається у продуктивній діяльності, воно розширює сферу суб'єктивності у процесі самовизначення та творчості студентів.

Реалізація особистісного підходу до навчання допомагає самоствердженню особистості, актуалізації сил особистості студентів. Успіхи у навчанні зумовлені актуалізацією сил не лише студентів, а й педагога.

Технологію можна створити тоді, коли відома більшість із закономірностей перебігу явища чи процесу. Звернемося до поняття «педагогічна технологія». Нараховується понад 300 визначень цього поняття. На нашу думку, найбільш повне визначення сутності педагогічної технології запропонувала С.О. Сисоєва, яка розглядає її як створену адекватно до потреб і можливостей особистості й суспільства теоретично обґрунтовану навчально-виховну систему соціалізації, особистісного й професійного розвитку і саморозвитку, яка внаслідок упорядкованих професійних дій педагога при оптимальності ресурсів і зусиль всіх учасників освітнього процесу, гарантовано забезпечує ефективну реалізацію свідомо визначеної освітньої мети та можливість відтворення процесу на рівні, який відповідає рівню педагогічної майстерності педагога [1].

Узагальнюючи сутнісні ознаки педагогічних технологій, С.О. Сисоєва пропонує враховувати такі положення: педагогічна технологія відображає процес розробки і реалізації в закладі освіти педагогічного проекту, який відображає систему педагогічних поглядів, що спрямовані на досягнення конкретної освітньої мети; визначає зразок професійно-педагогічної діяльності; відтворення і стійкість педагогічної технології в інших педагогічних ситуаціях забезпечується зверненням викладача до норм діяльності щодо проектування і реалізації педагогічної технології; якість відтворення педагогічної технології залежить від рівня педагогічної майстерності викладача; гуманістична сутність педагогічної технології визначається її спрямованістю на задоволення потреб, інтересів та можливостей до навчання студентів й вимог суспільства щодо соціалізації, особистісного і професійного розвитку й саморозвитку особистості

[2]. Кожна педагогічна технологія має процесуальні характеристики, а також має програмно-методичне забезпечення (навчальні плани, робочі навчальні програми, методичні посібники, дидактичні матеріали, наочні технічні засоби навчання, діагностичний інструментарій).

При виконанні педагогічної роботи викладач має виокремлювати, перераховувати питання, що треба засвоїти студентам; формувати загальне уявлення щодо теми, яку потрібно засвоїти; приділяти увагу новизні викладеного матеріалу; робити прогноз; активізувати контроль за психічними процесами; звертати увагу на глибину та чіткість усвідомлення, на зорове та просторове освоєння теорії; виокремлення головного; встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

Навчальна діяльність особистості формується під впливом потреб, які реалізуються в мотивах. Наведемо провідні потреби, що визначають позитивне ставлення студентів до навчання: прагнення до інтелектуальної активності, самостійного отримання знань та оволодіння раціональними засобами інтелектуальної праці, спроби пов'язати теорію з практикою. Потреби та мотиви, що формуються під час навчально-виховного процесу викладачем сприяють позитивному ставленню до навчання. Це пізнавальні інтереси, розуміння необхідності навчання, особистісний інтерес та ін.

Особистісна орієнтація освіти передбачає засвоєння навчального матеріалу студентами завдяки розумінню значення матеріалу та виявлення в ньому необхідних особистісних ціннісних орієнтацій. Особистісно зорієнтоване навчання – це такий вид навчання, в центрі якого знаходиться особистість студента, його самобутність, самоцінність [3].

До особистісно зорієнтованих технологій висуваються наступні вимоги:

- викладення матеріалу педагогом має бути направленим не лише на розширення обсягу, структурування, інтегрування, узагальнення знань студента, а також на реалізацію взаємодії теорії з практикою у навчально-виховному процесі;

- узгодження досвіду студентів із науковим змістом отриманих знань;

- стимулювання слухачів до самоосвітньої діяльності, забезпечувати можливість саморозвитку, самовираження під час навчальних занять;

- заохочення самостійного вибору студентами змісту, виду та форм виконання навчальних завдань;

- виявлення та оцінка засобів навчальної роботи, якими користується студент самостійно;

- забезпечення контролю не лише поточного результату, а й процесу учіння;

- освітній процес має забезпечувати побудову, реалізацію процесу учіння як суб'єктної діяльності [3].

Під час освітнього процесу викладач має створювати особистісно зорієнтовані педагогічні ситуації. Це такі навчальні ситуації, в яких студенти знаходять вирішення певного завдання, пристосовуючи його до своїх інтересів; актуалізують творчість у навчанні, дають критичну оцінку. Таке завдання неможливо вирішити лише на рівні знань та репродуктивного методу. Прості

завдання можуть вирішуватися творчо, в суб'єктивній манері студентів. Під час дослідження такої навчальної ситуації немає простих відповідей та рішень. Проживання та вихід із такої ситуації – це пізнавальний та майбутній професійний досвід студентів, а також виховання їх як особистостей. Навчальний процес має розвивати самостійність мислення і креативність для винаходу нового під час навчання.

Нова технологія може виникнути у зв'язку з необхідністю вдосконалення навчально-виховного процесу. Процес навчання студентів базується на мотивації, діяльності студентів та управлінні цією діяльністю з боку викладача. Всі ці елементи можуть бути вдосконалені у різноманітні технології навчання, що мають розглядатися у взаємодії.

Таким чином, вибір освітньої технології – це завжди вибір стратегії роботи педагога; пріоритетів, тактик навчання; системи взаємодії між викладачами та студентами. Особистісно зорієнтовані технології мають розкривати індивідуальні та творчі можливості студентів; формувати творчу цілеспрямовану особистість, яка здатна до саморегуляції; передбачення, конструювання своєї життєвої позиції та цінностей. Отже, потрібно модернізувати організацію навчально-виховного процесу завдяки: впровадженню принципів диференціації (профільної освіти та індивідуалізації навчання); адаптації змісту освіти до сучасних вимог суспільства; розробці авторських програм, що розвивають здібності, можливості талановитих студентів, спрямовуються на їхній пізнавальний розвиток; модернізації змісту освіти та методик навчання на основі інтегративно-гуманістичних засад.

Список використаних джерел:

1. Ковалькова Т.А. Личностно ориентированные педагогические технологии формирования профессиональной готовности специалистов / Т.А. Ковалькова // Мир языков: ракурс и перспектива: материалы IV Международной научно-практической конференции, 22 апреля 2013 г. : тезисы док. – Белорусский государственный университет, 2013. – С. 447-454.
2. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: визначення, структура, проблеми впровадження / С. О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал. – К., 2002. – Випуск IV. – С. 69 – 80.
3. Якиманская И. С. Разработка технологии личностно-ориентированного обучения / И. С. Якиманская // Вопросы психологии. – 1995. – № 2. – С. 31-42.